

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE

Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok XIV.

Tarnów, listopad 2018

Nr. 56

OJCOWIE NIEPODLEGŁOŚCI

W listopadzie 1918 roku Polska odzyskała niepodległość. Polskiej niepodległości nie byłoby bez Dmowskiego i Paderewskiego, bez Witosa i Korfanteo, bez Daszyńskiego i Piłsudskiego, ale przede wszystkim wielu, wielu innych, zwykle anonimowych, zapomnianych, czy raczej nigdy niepamiętanych bohaterów.

Polska niepodległość ma wielu ojców, ponieważ jej odzyskiwanie było procesem - Polska niepodlega to zasługa rzeszy ludzi za-

angażowanych w pracę cywilną, trwającą wiele dziesięcioleci - co najmniej od lat sześćdziesiątych XIX wieku, a także wszystkich, którzy przelewali krew w powstaniach i bitwach I Wojny Światowej oraz późniejszych walkach o ostateczne ukształtowanie granic. Tych, którzy codzienną pracą tworzyli podwaliny gospodarki odrodzonego państwa. To też zasługa ludzi nauki, kultury i sztuki, którzy przez ponad 120 lat nie zapomnieli o Polsce. Reprezentowali różne poglądy polityczne, różnili się przynależno-

ścią społeczną i religią, urodzili się pod różnymi zaborami. Nie we wszystkim byli zgodni i nie zawsze ze sobą współdziałali. Mimo to potrafili zjednoczyć się wokół nadrzędnego celu, jakim była wolna Polska.

Mają w tym procesie swój udział również mieszkańcy Tarnowa, miasta w którym już 31 października 1918 roku władzę cywilną i wojskową w całości dzierżyły polskie instytucje. Warto ich także przypomnieć w rocznicę odzyskania niepodległości.

Roman Dmowski urodził się w 9 sierpnia 1864 roku we wsi Komionek pod Warszawą, w ubogiej rodzinie drobnoszlacheckiej.

W 1889 został przyjęty do Ligi Polskiej. W kwietniu 1893 roku dokonał, wraz z kilkoma innymi działaczami, przewrotu w Lidze Polskiej i stworzył Ligę Narodową, stając na jej czele. W 1903 roku wydał książkę „Myśli nowoczesnego Polaka”, będącą - jak sam po latach stwierdził - „wyznaniem wiary narodowej”.

Od grudnia 1905 do lutego 1907 roku kierował redakcją „Gazety Polskiej”. W latach 1907-1909 był posłem do II i III Dudy Państwowej, pełniąc funkcję prezesa Koła Polskiego.

Po wybuchu I wojny światowej wszedł w skład utworzonego w Warszawie Komitetu Narodowego Polskiego, który reprezentował orientację prorosyjską.

W 1917 roku zorganizował w Lozannie Komitet Narodowy Polski i przewodniczył temu komitetowi, ale już z Paryża, gdzie emigrował. W lipcu 1917 roku rozesłał czołowym przedstawicielom świata politycznego państw zachodnich memoriał „Problems of Central and Eastern Europe”, w którym sformułował program terytorialny przyszłej niepodległej Polski. Rok później objął patronat nad tworzącą się we Francji „Błękitną armią” generała Józefa Hallera.

Na początku 1919 Roman Dmowski został delegatem pełnomocnym Polski na konferencję pokojową w Wersalu. 29 stycznia wygłosił na posiedzeniu Rady Dziesięciu, pięciogodzinne exposé dotyczące całości polskich żądań (które sam przekładał od razu z francuskiego na angielski). 28 czerwca, wspólnie z Ignacym Paderewskim, w imieniu Polski podpisywał traktat wersalski.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1919 roku, został wybrany posłem do Sejmu Ustawodawczego z ramienia Związku Ludowo - Narodowego. W czasie inwazji bolszewickiej był członkiem Rady Obrony Państwa. Od 27 października do 14 grudnia 1923 roku był ministrem spraw zagranicznych w drugim gabinecie Wincentego Witosa. Było to jedyne stanowisko rządowe w jego karierze politycznej.

Po przewrocie majowym założył opozycyjny wobec władz rządowych Obóz Wielkiej Polski. W 1928 roku przekształcił Związek Ludowo Narodowy w Stronnictwo Narodowe. Do końca pozostał niekwestionowanym liderem Narodowej Demokracji.

W 1937 roku przeszedł udar mózgu, po którym zamieszkał u swoich przyjaciół we wsi Drozdowo. Tam zmarł w nocy z 1 na 2 stycznia 1939 roku. Pochowany został w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie.

Józef Piłsudski urodził się 5 grudnia 1867 roku w Zułowie pod Wilnem w rodzinie ziemiańskiej. Za zaangażowanie w działalność wileńskich socjalistów w 1887 roku został aresztowany zesłany na pięć lat na Syberię. W roku 1893 powstała Polska Partia Socjalistyczna. Piłsudski został członkiem Centralnego Komitetu Robotniczego oraz redaktorem naczelnym pisma „Robotnik”.

Z inicjatywy członków Organizacji Bojowej PPS powstał w 1908 roku we Lwowie Związek Walki Czynnej, dwa lata później udało się powołać do życia dwie legalnie działające organizacje - „Związek Strzelecki” we Lwowie oraz „Towarzystwo Strzelec” w Krakowie.

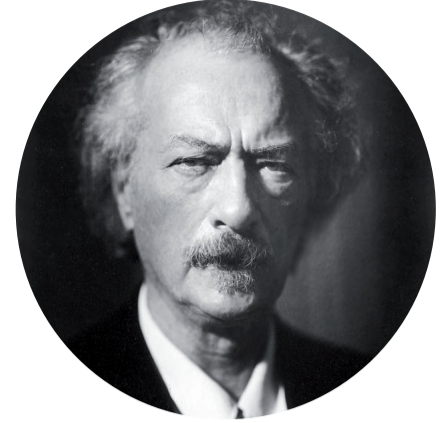
W chwili wybuchu I wojny światowej Piłsudski stanął na czele oddziałów, z którymi wkroczył do Królestwa Polskiego. Oddziałów Piłsudskiego nie powitano jednak entuzjastycznie, w efekcie władze austriackie zażądały rozwiązania oddziałów strzeleckich lub ich włączenia do oddziałów armii austro-węgierskiej.

16 sierpnia 1914 roku powołany został w Krakowie Naczelny Komitet Narodowy, któremu podlegać miały polskie oddziały. Legion Wschodni został wkrótce rozwiązany, Legion Zachodni brał udział w walkach, a w grudniu na jego bazie sformowano I Brygadę Legionów Polskich. Po powołaniu Tymczasowej Rady Stanu w Królestwie Polskim Piłsudski wszedł w jej skład, w lipcu 1917 roku wystąpił z TRS i doprowadził do tzw. kryzysu przysięgowego. W efekcie został aresztowany i osadzony w więzieniu w Magdeburgu. Zwolniony z więzienia przybył 10 listopada 1918 roku do Warszawy. 22 listopada, na podstawie własnego dekretu, objął funkcję Tymczasowego Naczelnika Państwa, którą sprawował do grudnia 1922 roku.

W latach 1919 - 1921 toczyły się walki z bolszewikami. Po zajęciu przez armię polską Kijowa bolszewicy odpowiedzieli kontrofensywą, w wyniku której Armia Czerwona dotarła na przedpola Warszawy. Bitwa warszawska w sierpniu 1920 roku po raz kolejny odwróciła losy wojny, ale mimo sukcesów militarnych planów federacyjnych nie udało się zrealizować.

W roku 1923 wycofał się z czynnego życia politycznego, jednak 12 maja 1926 roku wkroczył do Warszawy i po trzydniowych walkach zmusił do ustąpienia rząd Witosa i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Sam nie przyjął wyboru na urząd prezydenta, sprawował jednak dwukrotnie urząd premiera - w latach 1926 - 1928 i w roku 1930.

Jego śmierć 12 maja 1935 roku zaskoczyła cały naród. Pogrzeb stał się ogromną manifestacją narodową. Ciało zostało pochowane w Katedrze na Wawelu, serce zaś przewieziono do Wilna, gdzie spoczęło w grobie jego matki.

Ignacy Jan Paderewski urodził się 18 listopada 1860 roku w Kuryłówce na Podolu. Jako koncertujący pianista zadebiutował w roku 1887 w Wiedniu. W 1897 roku stał się właścicielem dworu i majątku w Kąsnej Dolnej, niedaleko Tarnowa. W roku 1898 przyjechał tu ze swoją przyszłą żoną **Heleną Górką** i synem - Alfredem. Rok później, już po ślubie, Paderewscy przyjechali do Kąsnej na lato, Ignacy Paderewski uczestniczył w lokalnych dożynkach, spotykał z włościanami i poznawał okolice. W roku 1900 spędził w Kąsnej dwa miesiące po powrocie z Ameryki. Podobnie było w latach 1901 i 1902. Dworek w Kąsnej Dolnej jest jedynym zachowanym do dzisiaj domem Paderewskiego.

W 1908 roku na zlecenie artysty wykonano pomnik upamiętniający zwycięstwo w bitwie pod Grunwaldem. Uroczyste odsłonięcie odbyło się w Krakowie w roku 1910.

Po wybuchu I wojny światowej był jednym ze współzałożycieli komitetów pomocy Polakom w Paryżu i Londynie. W 1915 roku wyjechał ponownie do USA. Tam kontynuował działalność polityczną. To za sprawą Paderewskiego postulat odbudowy państwa polskiego znalazł się wśród 14 punktów programu pokojowego prezydenta **Woodrowa Wilsona**. Od sierpnia roku 1917 Ignacy Paderewski był przedstawicielem Komitetu Narodowego Polskiego na Stany Zjednoczone. W grudniu 1918 roku powrócił do Polski. Jego przyjazd do Wielkopolski stał się impulsem do wybuchu powstania. 16 stycznia 1919 roku objął funkcję premiera i ministra spraw zagranicznych. W tym samym roku reprezentował Polskę, wraz z **Romanem Dmowskim**, na konferencji pokojowej w Wersalu. W czerwcu 1919 roku podpisał w imieniu Polski traktat wersalski. W grudniu tego samego roku podał się do dymisji i wyjechał z Polski. Na krótko powrócił do polityki w roku 1920, gdy został stałym przedstawicielem Polski w Lidze Narodów.

Po wybuchu II wojny, 21 grudnia 1939 roku powołany został decyzją prezydenta **Władysława Raczkiewicza** w skład Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, został także przewodniczącym tej namiastki Sejmu na emigracji. We wrześniu 1940 roku po raz ostatni wyjechał do Stanów Zjednoczonych, by zabiegać o poparcie dla sprawy polskiej.

Ignacy Jan Paderewski zmarł 29 czerwca 1941 roku w Nowym Jorku. W 1992 roku trumna z jego prochami sprowadzona została do Polski i spoczęła w krypcie archikatedry świętego Jana w Warszawie. Był kawalerem Orderu Orła Białego, Orderu Odrodzenia Polski, Orderu Imperium Brytyjskiego i francuskiej Legii Honorowej. Pośmiertnie odznaczony został krzyżem Virtuti Militari.

Wincenty Witos urodził się 21 stycznia 1874 w Wierzchosławicach koło Tarnowa.

Od 1895 roku działał w Stronnictwie Ludowym, od 1903 roku był członkiem Rady Naczelnej stronnictwa. W grudniu 1913 roku został przywódcą nowo utworzonego Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast”.

W latach 1908-1914 był posłem na Sejm Krajowy Galicji, a w latach 1911-1918 do austriackiej Rady Państwa w Wiedniu. W 1918 stanął na czele powołanej w Krakowie Polskiej Komisji Likwidacyjnej. Nazwisko Witosy znalazło się również na liście członków rządu powołanego w Lublinie przez Ignacego Daszyńskiego, ale, jak zapewniał sam Witos, stało się to bez jego wiedzy i zgody. W pierwszych wyborach do Sejmu Ustawodawczego w 1919 roku, został wybrany posłem, obejmując przewodnictwo Klubu Poselskiego PSL „Piast”. Trzykrotnie stawał na czele rządu - po raz pierwszy w latach 1920-1921 kiedy w okresie wojny polsko-bolszewickiej i bezpośredniego zagrożenia Warszawy powołano Rząd Obrony Narodowej.

W roku 1923 ponownie piastował urząd premiera, od 28 maja do 14 grudnia 1923 roku. Inflacja na poziomie 360 proc. miesięcznie i niepokoje społeczne doprowadziły do upadku rządu. Trzeci rząd Witosy został obalony w wyniku zamachu majowego Józefa Piłsudskiego.

Był jednym z przywódców opozycyjnego wobec Sanacji Centrolewu. Po zjednoczeniu ruchu ludowego w roku 1931 został prezesem Rady Naczelnej SL.

We wrześniu 1930 roku został aresztowany i osadzony w twierdzy brzeskiej. Po skazaniu w procesie brzeskim na półtora roku więzienia i trzy lata pozbawienia praw publicznych, przebywał w latach 1933 - 1939 na emigracji w Czechosłowacji. W marcu 1939 roku, po wkroczeniu wojsk niemieckich do Czechosłowacji, powrócił do kraju.

We wrześniu roku 1939 próbował dostać się do Lwowa, ale pociąg, którym podróżował został trafiony przez bombę, a sam Witos został ranny. Później został zatrzymany przez Niemców, którzy chcieli, by utworzył rząd kolaboracyjny. Po zwolnieniu z więzienia przebywał w areszcie domowym w Wierzchosławicach. W roku 1945 powołano go na wiceprzewodniczącego Krajowej Rady Narodowej, ale nie podjął obowiązków ze względu na zły stan zdrowia. Nie uczestniczył również, mimo zaproszenia, w rozmowach na temat utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. Od sierpnia 1945 roku był prezesem Polskiego Stronnictwa Ludowego. Zmarł w Krakowie 31 października 1945 roku. Był kawalerem Orderu Orła Białego, którym został odznaczony w roku 1921.

Ignacy Daszyński urodził się 26 października 1866 roku w Zbarażu w średnio zamożnej rodzinie szlacheckiej.

Od września 1886 roku przez rok był korepetytorem w majątku ziemskim na Podolu, następnie przeniósł się do Krakowa, gdzie jako eksternista zdał egzaminy maturalne i rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Sytuacja materialna uniemożliwiła Daszyńskiemu kontynuowanie studiów. Pod fałszywym nazwiskiem zatrudnił się jako guwerner. W maju 1889 został aresztowany przez carską policję, przez pół roku był więziony, ale ostatecznie zwolniono go i wydano z Królestwa Polskiego.

Na początku 1890 roku wyjechał do Szwajcarii, aby odwiedzić śmiertelnie chorego brata Feliksa, a następnie udał się do Paryża, skąd zamierzał emigrować do Ameryki. Jednak dzięki pomocy finansowej Stanisława Mendelsoona kontynuował w Zurychu studia przyrodnicze. Pod koniec września 1890 r. powrócił do Lwowa, poruszony m.in. wiadomościami o pierwszomajowych wystąpieniach robotników w Galicji.

W 1897 i 1900 roku wybrany został do Rady Państwa w Wiedniu. Od 1902 r. zasiadał jako radny w Radzie Miejskiej m. Krakowa. W 1907 i 1911 roku po raz kolejny wybrany został do Rady Państwa.

Po wybuchu I wojny światowej przyłączył się do I Kompanii Kadrowej, kilka dni później powrócił do Krakowa, gdzie aktywnie uczestniczył w utworzeniu Naczelnego Komitetu Narodowego. Po utworzeniu w Krakowie 28 października 1918 roku Polskiej Komisji Likwidacyjnej wszedł w skład jej prezydium, po kilku dniach jednak wycofał się z PKL. W listopadzie 1918 roku stanął na czele Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie. Po powrocie do kraju Piłsudski powierzył mu misję utworzenia rządu, ale po nieudanej próbie budowy gabinetu ustąpił na rzecz Jędrzeja Moraczewskiego. Został wybrany do Sejmu Ustawodawczego. 24 lipca 1920 roku wszedł w skład Rządu Obrony Narodowej, jako zastępca prezydenta ministrów. 26 września 1925 r. objął stanowisko wicemarszałka Sejmu.

W czasie zamachu majowego opowiedział się po stronie Józefa Piłsudskiego, rozczarowany polityką władz sanacyjnych stał się wobec nich coraz bardziej krytyczny. W marcu 1928 roku wybrany został marszałkiem Sejmu. W październiku 1929 r. stanowczo odmówił otwarcia sesji sejmowej w obecności ponad stu uzbrojonych oficerów towarzyszących Piłsudskiemu.

W listopadzie 1930 r. ponownie uzyskał w wyborach mandat poselski. Zmarł w nocy z 30 na 31 października 1936 r. Pochowany został na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Wojciech Korfanty urodził się 20 kwietnia 1873 roku w Siemianowicach Śląskich.

W latach 1901-1908 był członkiem Ligi Narodowej. W 1902 r. trafił do więzienia za publikację artykułów „Do Niemców” i „Do moich braci Górnoszlązaków”. W latach 1903-1912 i 1918 był posłem do Reichstagu oraz pruskiego Landtagu (1903-1918), gdzie reprezentował Koło Polskie.

5 października 1918 r. wystąpił w niemieckim parlamencie z żądaniem przyłączenia do państwa polskiego wszystkich polskich ziem zaboru pruskiego. Po powstaniu niepodległej Polski przeniósł się do Poznania. W latach 1918-1919 był członkiem Naczelnej Rady Ludowej stanowiącej rząd Wielkopolski podczas powstania, a w 1920 r., jako mianowany przez rząd polski komisarz plebiscytu na Górnym Śląsku, kierował całością przygotowań organizacyjnych, propagandowych i politycznych.

Plebiscyt odbył się 20 marca 1921 r. Za przynależnością do Polski głosowało 40,3 proc. ludności, przez co prawie cały obszar plebiscytowy przypadł Niemcom. W nocy z 2 na 3 maja Korfanty proklamował i stał na czele III Powstania Śląskiego. W wyniku tego zrywu zdecydowano o korzystniejszym dla Polski podziale Śląska. Z obszaru plebiscytowego do Polski przyłączono 29 proc. obszaru i 46 proc. ludności

W latach 1922-1930 był posłem na Sejm z ramienia Chrześcijańskiej Demokracji (ChD). W obliczu niepowodzenia misji stworzenia rządu przez Artura Śliwińskiego, Korfanty został desygnowany przez Komisję Główną Sejmu RP na premiera. Jednak wobec protestu Józefa Piłsudskiego i groźby przeprowadzenia strajku generalnego przez PPS, nie rozpoczął formowania rządu, a komisja wycofała jego nominację.

Od października do grudnia 1923 r. był wicepremierem w rządzie Wincentego Witosy i jego doradcą z ramienia ChD. W 1930 r. został aresztowany i wraz z posłami Centrolewu osadzony w twierdzy brzeskiej. Po uwolnieniu powrócił na Górny Śląsk. Zasiadał w Sejmie Śląskim oraz Senacie RP III kadencji.

Wiosną 1935 r. w obawie przed represjami udał się na emigrację do Pragi. Do kraju nie mógł wrócić nawet w 1938 r. na pogrzeb swego syna Witolda - rząd odmówił wydania mu guletu bezpieczeństwa. Po aneksji Czechosłowacji wyjechał przez Niemcy do Francji.

W kwietniu 1939 r. powrócił do Polski, gdzie został aresztowany i osadzony na Pawiaku. Pomimo protestów opinii publicznej spędził tam prawie trzy miesiące. Zwolniono go w lipcu z powodu ciężkiej choroby.

Zmarł 17 sierpnia 1939 r. i spoczął w Katowicach, na cmentarzu przy ul. Francuskiej.

Tadeusz Tertil urodził się 7 września 1864 roku w Sanoku. W 1886 roku ożenił się i rodzina przeniosła się do Tarnowa, gdzie młody prawnik otworzył kancelarię adwokacką, pracował także w biurze bezpłatnej pomocy prawnej dla ubogiej ludności.

Aktywna obecność w życiu publicznym pozwoliła Tertilowi uzyskać mandat radnego w wyborach w roku 1906. Wkrótce stał się członkiem zarządu miasta, a 14 stycznia 1907 roku, po rezygnacji Witolda Rogoyskiego, rada wybrała go burmistrzem.

Od 1908 roku Tadeusz Tertil był posłem na Sejm Krajowy Galicji. W 1911 roku został wybrany posłem do Rady Państwa, w lipcu 1913 roku ponownie wybrano go posłem do Sejmu Krajowego.

Po wybuchu wojny i wejściu do Tarnowa wojsk rosyjskich burmistrz nie opuścił miasta. W Tarnowie pozostało oprócz burmistrza sześciu radnych oraz dyrektorzy miejskiego wodociągu, elektrowni i gazowni, a także miejski lekarz. Z inicjatywy Tadeusza Tertila utworzono straż obywatelską, która pilnowała porządku i starała się zapobiegać rabunkom.

Po powrocie do Tarnowa wojsk austro-węgierskich w atmosferze oskarżeń o kolaborację z Rosjanami, Tertil złożył rezygnację z urzędu, a wraz z nim mandaty złożyło 17 radnych. Dymisja nie została przyjęta, a w wyniku przeprowadzonego śledztwa wycofano się z zarzutów o kolaborację z okupantem.

W ostatnim okresie wojny Tadeusz Tertil został prezesem Koła Polskiego w Wiedniu, a pod koniec października 1918 roku znalazł się w składzie prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, wspólnie z Wincentym Witosem, Aleksandrem Skarbkiem oraz Ignacym Daszyńskim.

30 października 1918 roku Tertil przybył do Tarnowa i zwołał nadzwyczajne posiedzenie Rady Miasta. Radni podjęli wówczas historyczną uchwałę, oddając się do dyspozycji Państwu Polskiemu. Ostatecznie rankiem 31 października 1918 roku Tarnów był pierwszym wolnym miastem w tworzącym się państwie polskim.

Tadeusz Tertil pełnił funkcję burmistrza do roku 1923, zmarł w Tarnowie w wieku 61 lat 31 marca 1925 roku.

W roku 90 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości Prezydent Rzeczypospolitej Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie Tadeusza Tertila Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Franciszek Styliński urodził się w roku 1869 w Oleśnie koło Dąbrowy Tarnowskiej. Był m.in. zarządcą browaru książąt Sanguszków w Tarnowie, później właścicielem wytwórni pieców kaflowych, wreszcie stworzył Dom Rolniczo – Handlowy „Flora” przy ulicy Wałowej. Równolegle działał w Polskim Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”, którego był w Tarnowie prezesem i Związku Strzeleckim. Wspierał finansowo działalność organizacji paramilitarnych w Tarnowie, a w roku 1914 pomagał wyjeżdżającym do Krakowa i Lwowa przyszłym legionistom, sam również został żołnierzem. W I Brygadzie Legionów walczył, jako podoficer 5 pułku piechoty, w bitwach pod Konarami, Ożarowem i Tarnowem, gdzie został ranny. Za udział w tych bitwach otrzymał Krzyż *Virtuti Militari* i Krzyż Walecznych. Jesienią 1915 roku ze względu na stan zdrowia został urlopowany z wojska.

W 1918 roku wszedł w skład siedemnastooosobowego Komitetu Samoobrony, którego zadaniem było niedopuszczenie do wywozu żywności z miasta, pomoc internowanym legionistom oraz zbieranie funduszy na cele narodowe. Delegacja Komitetu spotkała się ze starostą i uzyskała deklarację, że wywóz żywności z Tarnowa zostanie ograniczony. Jako miejski radny uczestniczył m.in. w posiedzeniu Rady Miejskiej w Tarnowie w dniu 30 października 1918 roku, podczas którego Rada jednogłośnie podjęła uchwałę o „oddaniu się poleceniom rządu warszawskiego”. Następnego dnia brał aktywny udział w rozbrajaniu żołnierzy austro-węgierskich i został pierwszym komendantem polskiej policji w Tarnowie.

Miał czterech synów, którzy m.in. tworzyli podwaliny tarnowskiego harcerstwa, uczestniczyli w pracach organizacji niepodległościowych, a po wybuchu wojny wyjechali z miasta, by walczyć w Legionach. Marian jako członek POW został Komendantem Oddziału Lotnego. Członkowie oddziału, uzbrojeni i przeszkoleni, odegrali w nocy z 30 na 31 października 1918 roku kluczową rolę w zajęciu Powiatowej Komendy Wojsk i uzyskaniu znajdującej się tam broni. Jan w październiku 1918 roku dowodził członkami POW w trakcie rozbrajania Austriaków i przejmowania władzy w mieście. Był również jednym z uczestników konspiracyjnej odprawy, podczas której podjęto decyzję w sprawie terminu rozpoczęcia akcji zbrojnej.

W okresie międzywojennym mieszkał jako osadnik wojskowy w Baranowiczach w województwie nowogródzkim. Krótko przed wybuchem II wojny powrócił w rodzinne strony, osiadł w Burzynie i tam zmarł w 1940 roku w wieku 71 lat. Pochowany został na cmentarzu w Tuchowie.

Adam Ciołkosz urodził się 5 stycznia 1901 w Krakowie. W 1903 rodzina Ciołkoszów przeniosła się do Tarnowa. Jeszcze w latach gimnazjalnych wstąpił do I Drużyny Skautowej im. Zawiszy Czarnego, w latach 1917-1918 sprawował obowiązki komendanta „Dzielnicy Tarnowskiej”.

We wrześniu 1918 utworzył ze starszych harcerzy Pogotowie Narodowe, które wspólnie z POW rozbroiło posterunki austriackie 13 listopada 1918 z grupą 26 harcerzy wyruszył do Lwowa, gdzie wziął udział w walkach o miasto. Podczas wojny polsko-bolszewickiej uczestniczył w walkach o Grodno, Wilno i w obronie Warszawy, następnie w 1921 roku walczył w III Powstaniu Śląskim, gdzie dowodził pociągiem pancernym. Po zakończeniu działań wojennych ukończył studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Szkołę Nauk Politycznych w Krakowie.

W 1921 roku wstąpił do Polskiej Partii Socjalistycznej, od 1924 roku wchodził w skład redakcji socjalistycznego dziennika „Naprzód”.

W wyborach roku 1928 został wybrany z listy PPS posłem do Sejmu, gdzie reprezentował okręg tarnowski. W wyborach parlamentarnych w roku 1930 zdobył mandat z listy Centrolewu. W tym samym roku, w nocy z 9 na 10 września, został aresztowany, wraz z innymi był więziony w twierdzy brzeskiej. Informacja o aresztowaniu Ciołkosza spowodowała w Tarnowie rozruchy tłumione przez policję. W procesie brzeskim skazano go na trzy lata więzienia i 10 lat pozbawienia praw obywatelskich.

28 marca 1938 sąd okręgowy w Tarnowie skazał Adama Ciołkosza na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności w sprawie dotyczącej obrazy Prezydenta RP na zgromadzeniu publicznym i rozpowszechniania fałszywych wiadomości mogących wywołać niepokój publiczny.

Po wybuchu II wojny światowej Ciołkosz przedostał się do Francji, gdzie wszedł w skład wojennej Rady Narodowej, został także sekretarzem Komitetu zagranicznego PPS. Po klęsce Francji przedostał się do Londynu. W 1943 roku po tragicznej śmierci gen. **Sikorского**, Prezydent RP, **Władysław Raczkiewicz** zdecydował się powołać Adama Ciołkosza na stanowisko premiera, ale Ciołkosz nominacji nie przyjął. Podobne stanowisko zajął w momencie formowania ostatniego rządu wojennego pod przewodnictwem **Tomasza Arciszewskiego**.

Po zakończeniu wojny pozostał na emigracji w Londynie i przez wiele lat stał na czele Polskiej Partii Socjalistycznej. Przez cały czas działalności społecznej uprawiał pisarstwo historyczne i publicystykę społeczno - polityczną. Przez ćwierć wieku występował na antenie Radia Wolna Europa. Zmarł w Londynie 1 października 1978.